

Rozjímání
s papežem
Františkem

adventní doba 2023

1. neděle adventní

„C'est la confiance“

- O důvěře v milosrdnou Boží lásku

1. *„C'est la confiance et rien que la confiance qui doit nous conduire à l'Amour.“*

– „K Lásce nás musí vést důvěra a nic než důvěra.“

2. Tato působivá slova svaté Terezie od Dítěte Ježíše a Svaté Tváře říkají vše. Vystihují ducha její spirituality a stačila by ke zdůvodnění jejího vyhlášení učitelkou církve. Důvěra, „nic než důvěra“ je jedinou cestou, která nás vede k Lásce, vše dávající. Skrze důvěru do našeho života přetéká pramen milosti, evangelium v nás stává tělem a proměňuje nás v řeky milosrdenství pro naše bratry a sestry.

3. Je to důvěra, která nás denně podepírá a nakonec to bude ona, díky níž budeme moci obstát před pohledem Pána v den, kdy nás povolá k sobě: „Na sklonku tohoto života před tebe předstoupím s prázdnýma rukama, neboť tě, Pane, nežádám, abys počítal s mými skutky. Celá naše spravedlnost je v tvých očích nedokonalá. Chci se tedy obléci do tvé vlastní Spravedlnosti a přijmout od tvé Lásky věčné vlastnictví tebe samotného.“

4. Svatá Terezie je jednou z nejznámějších a nejoblíbenějších světic na světě. Stejně jako svatého Františka z Assisi ji milují i nekřesťané a nevěřící. Kromě toho ji UNESCO uznalo za jednu z nejvýznamnějších osobností současného lidstva. Bude užitečné, když se při příležitosti 150. výročí jejího narození v Alençonu (2. ledna 1873) a 100. výročí jejího blahořečení hlouběji ponoříme do jejího poselství. Zveřejnění této exhortace jsem však nechtěl připsat žádnému z těchto dat ani její liturgické památce, právě proto, aby toto poselství přesáhlo rámec oslav a bylo přijato jako součást duchovního pokladu církve. Její uvedení v den liturgické památky svaté Terezie z Avily je způsobem, jak představit svatou Terezii od Dítěte Ježíše a Svaté Tváře jako zralé ovoce karmelské reformy a spirituality této velké španělské světice.

5. Pozemský život svaté Terezie byl krátký, pouhých čtyřiaadvacet let, a obyčejný jako každý jiný, nejprve v její rodině a pak na Karmelu v Lisieux. Neobyčejný příval světla a lásky, který její osoba vyzařuje, vešel ve známost bezprostředně po její smrti díky vydání jejích spisů a díky nesčetným milostem, které obdrželi věřící dovolávající se její přimluvy.

6. Církev rychle rozpoznala její velký význam a originalitu její evangelní spirituality. Terezie se setkala s papežem Lvem XIII. během pouti do Říma v roce 1887 a požádala ho o svolení vstoupit v patnácti letech na Karmel. Nedlouho po její smrti svatý Pius X., její duchovní velikost považoval za natolik významnou, že prohlásil, že se stane největší světicí moderní doby. Terezii prohlásil za ctihodnou v roce 1921 papež Benedikt XV., který vyzdvihl její ctnosti a jejich ztělesnění

spatřoval v její „malé cestě“ duchovního dětství. Před sto lety byla blahořečena a poté 17. května 1925 kanonizována papežem Piem XI., který děkoval Pánu, že mu dopřál, aby právě ona byla první blahoslavenou, kterou vyzdvihl ke cti oltářů, a první svatou, kterou kanonizoval. V roce 1927 ji tentýž papež prohlásil za patronku misí. Ctihodný Pius XII., který nejednou ve svých promluvách rozvinul Tereziino téma duchovního dětství, ji v roce 1944 prohlásil za jednu z patronek Francie. Svatý Pavel VI. rád vzpomínal, že byl pokřtěn 30. září 1897, v den její smrti, a ke stému výročí jejího narození biskupovi z Bayeux a Lisieux napsal list o její nauce. Jan Pavel II. během své první apoštolské cesty do Francie navštívil 2. června 1980 baziliku, která je jí zasvěcena, a v roce 1997 ji prohlásil za učitelku církve. Terezii také označil za „odbornici v *scientia amoris*“. Papež Benedikt XVI. se k tématu její „vědy lásky“ vrátil a navrhl ji jako „vodítko pro všechny, zejména pro ty, kteří v Božím lidu vykonávají službu jako teologové“. A konečně v roce 2015 jsem já sám měl tu radost, že jsem mohl během synody o rodině kanonizovat její rodiče, Ludvíka a Zélii. Nedávno jsem v rámci cyklu katechezí o apoštolské horlivosti věnoval jednu ze svých týdenních promluv při generální audienci svaté Terezii.

I. Ježíš pro druhé

7. Ve jménu, které si Terezie zvolila jako řeholnice, vystupuje Ježíš jako „Dítě“, které zjevuje tajemství Vtělení, a „Svatá tvář“ toho, který se do krajnosti odevzdal na kříži. Je „svatá Terezie od Dítěte Ježíše a Svaté Tváře“.

8. Ježíšovo jméno měla neustále na rtech jako projev lásky, a to až do posledního dechu. Tato slova si také napsala do své cely: „Ježíš je moje jediná láska.“ Byla to její interpretace vrcholného výroku Nového zákona: „Bůh je láska.“ (1Ján 4,8.16)

Misionářská duše

9. Jako každé autentické setkání s Kristem její zkušenost víry ji povolala k misii. Terezie své poslání definovala těmito slovy: „V nebi budu chtít totéž, co teď na zemi: milovat Ježíše a dávat ho milovat.“ Napsala, že na Karmel vstoupila, „aby zachraňovala duše“. Jedním slovem, své zasvěcení Bohu nevnímala odděleně od úsilí o dobro svých bratří a sester. Sdílela milosrdnou lásku Otce k jeho hříšným dětem a lásku Dobrého pastýře ke ztraceným, zbloudilým a zraněným ovcím. Z tohoto důvodu je Terezie patronkou misí a vzorem evangelizace.

10. Poslední stránky jejích *Dějin duše* jsou misionářským testamentem. Vyjadřují způsob, jakým chápala evangelizaci, která se uskutečňuje jedině přitažlivostí, nikoli nátlakem nebo proselytismem. Stojí za to přečíst si její vlastní slova: „Přitahuj mě, poběžíme za tebou ve vůni tvých mastí. Ježíši! Není třeba ani říkat: Když mě přitahuješ, přitáhni také duše, které miluji! Stačí toto prosté slovo: Přitáhni mě. Chápu, Pane, že když se duše nechá uchvátit vůní tvých mastí, nemůže běžet sama; všechny duše, které miluje, ji následují v závěsu; děje se to bez nátlaku, bez námahy, je to přirozený důsledek její přitažlivosti pro tebe. Stejně jako bystřina, která se s prudkostí vrhá do oceánu, strhává za sebou vše, co při svém toku potká, stejně tak, Ježíši, duše, která se vrhá do bezbřehého oceánu tvé Lásky, strhává s sebou

všechny poklady, které má. Pane, ty to víš, nemám jiné poklady než duše, které se ti zalíbilo spojit s tou mojí.“

11. V tomto úryvku Terezie cituje slova nevěsty ženichovi z Písně písní (*Pís 1,3–4*) podle hlubokého výkladu, který najdeme ve spisech karmelských učitelů, svaté Terezie z Ávily a svatého Jana od Kříže. Ženichem je Ježíš, Boží Syn, který se při vtělení spojil s naším lidstvím a vykoupil je na kříži. Tam ze svého otevřeného boku zrodil církev, svou milovanou nevěstu, za kterou dal svůj život (srv. *Ef 5,25*). Pozoruhodné je, že Terezie, vědoma si své vlastní blížíci se smrti, nepřistupovala k tomuto tajemství jen jako ke zdroji osobní útěchy, ale ve vroucím apoštolském duchu.

Milost, která nás osvobozuje od sebestřednosti

12. Něco podobného vidíme, když Terezie mluví o působení Ducha Svatého, které okamžitě získává misijní nádech: „To je moje modlitba: prosím Ježíše, aby mě přitáhl k plamenům své lásky, aby mě sjednotil se sebou samým tak těsně, že bude ve mně žít a působit. Cítím, že čím více bude v mém srdci hořet oheň lásky, tím více budu říkat *Přitáhni mě*: tím více také duše, které se ke mně (ubohému kousku železa, zbytečnému, když se vzdálím od božské výhně) přiblíží, rychle poběží za vůněmi mastí svého Milovaného, neboť duše, která hoří láskou, nemůže zůstat nečinná.“

13. V Tereziině srdci se křestní milost stala touto prudkou bystřinou, která se vlévá do oceánu Kristovy lásky a strhává za sebou množství bratří a sester. To se začalo dít zejména po její smrti. Byl to její přislíbený „déšť růží“.

(Apoštolská exhortace papeže Františka
k 150. výročí narození sv. Terezie od Dítěte Ježíše)

2. neděle adventní

„C'est la confiance“

- O důvěře v milosrdnou Boží lásku

II. Malá cesta důvěry a lásky

14. Jedním z nejdůležitějších Tereziiných objevů pro celý Boží lid je její *malá cesta*, cesta důvěry a lásky, známá také jako cesta duchovního dětství. Touto cestou se může vydat každý, ať už je v jakémkoli věku nebo životním rozpoložení. Je to cesta, kterou nebeský Otec zjevuje maličkým (srv. Mt 11,25).

15. Ve svých *Dějinách duše* Terezie popisuje svůj objev *malé cesty*: „Mohu tedy navzdory své malosti usilovat o svatost. Není možné, abych se stala velkou, a tak musím snášet sama sebe takovou, jaká jsem, se všemi svými nedokonalostmi. Chci však hledat způsob, jak se dostat do nebe *malou cestou*, cestou, která je velmi přímá, velmi krátká a zcela nová.“

16. Aby *malou cestu* vystihla, používá obraz výtahu: „Ježíši, výtah, který mě musí vynést do nebe, je tvá náruč! A k tomu se nepotřebuji stát velkou, naopak je třeba zůstat malá a stávat se maličkou stále víc.“ Malá, neschopná sebejistoty, a přesto pevně zajištěná v láskyplné moci Pánovy náruče.

17. To je „sladká cesta lásky“, kterou Ježíš otevírá malým a chudým, všem. Je to cesta pravého štěstí. Místo pelagiánského pojetí svatosti, individualistického a elitářského, spíše asketického než mystického, které klade důraz především na lidské úsilí, Terezie vždy podtrhuje prvenství Božího díla – jeho daru milosti. V důsledku toho mohla dokonce říci: „Stále cítím stejně odvážnou důvěru, že se stanu velkou sveticí, protože nespolehám na své zásluhy, jelikož žádné nemám, ale důvěřuji tomu, který je Ctnost a Svatost sama. Bůh sám se spokojí s mým chabým úsilím a pozvedne mě k sobě a tím, že mě pokryje svými nekonečnými zásluhami, učiní ze mě svatou.“

Nad rámeček všech zásluh

18. Tento způsob myšlení není v žádném rozporu s tradičním katolickým učením o růstu milosti. Když jsme byli zdarma ospravedlněni milostí posvěcující, jsme proměněni a uschopněni svým dobrým dílem spolupracovat na cestě růstu ve svatosti. Díky tomu jsme vyzdviženi natolik, že můžeme mít nakonec skutečné zásluhy na základě toho, že přijatou milost rozvíjíme.

19. Terezie nicméně chtěla zdůraznit prvenství Božího jednání; povzbuzuje nás, abychom měli naprostou důvěru, když uvažujeme o Kristově lásce, která se nám dává do krajnosti. Jádrem jejího učení je poznání, že vzhledem k tomu, že si nejsme schopni být jisti sami sebou, nemůžeme si být jisti ani svými zásluhami. Proto není možné se spoléhat na vlastní úsilí nebo úspěchy. Katechismus cituje Tereziina slova

adresovaná Pánu: „Předstoupím před tebe s prázdnýma rukama“, aby vyjádřil, že „svatí si vždy živě uvědomovali, že jejich zásluhy jsou čistou milostí“. Toto přesvědčení dává vzniknout radostné a něžné vděčnosti.

20. Je tedy nanejvýš vhodné, abychom upřímně důvěřovali nikoli sami sobě, ale nekonečnému milosrdenství Boha, který nás bezpodmínečně miluje a který nám vše daroval na kříži Ježíše Krista. Z tohoto důvodu Terezie nikdy nepoužívá v její době dost běžný výraz „stanu se svatou“.

21. Její bezmezná důvěra tak povzbuzuje všechny, kdo se cítí křehcí, omezení a hříšní, aby se nechali vést a proměnit, a dosáhli tak vrcholu: „Kdyby všechny slabé a nedokonalé duše cítily to, co cítí ta nejmenší z duší, tedy duše vaší malé Terezky, žádná by si nezoufala, že nedosáhne vrcholu hory lásky. Ježíš od nás nevyžaduje velké činy, ale prostě odevzdanost a vděčnost.“

22. Tento Tereziin důraz na Boží iniciativu ji vede k tomu, že když mluví o eucharistii, neklade na první místo vlastní touhu přijmout Ježíše ve svatém přijímání, ale spíše touhu samotného Ježíše, který se chce s námi spojit a přebývat v našich srdcích. Ve svém aktu zasvěcení se milosrdné lásce, zarmoucená nemožností přijímat každý den, říká Ježíši: „Zůstaň ve mně jako ve svatostánku.“ Její pohled zůstal upřený nikoli na ni a její potřeby, ale na Krista, který miluje, hledá, touží a přebývá v ní.

Denní odevzdání

23. Důvěra, o které Terezie tolik hovoří, se týká více než jen našeho individuálního posvěcení a spásy. Má integrální význam, který zahrnuje celek konkrétní existence a nachází uplatnění v celém našem životě, kde na nás často útočí obavy, touha po lidském bezpečí, potřeba mít vše pod kontrolou. Zde vidíme význam jejího pozvání ke svaté „odevzdanosti“.

24. Naprostá důvěra, která se stává odevzdaností Lásce, nás osvobozuje od nutkavých výpočtů, neustálých obav o budoucnost a strachů, které nám berou klid. Terezie v posledních dnech svého života zdůrazňovala: „My, kteří běžíme cestou lásky, bychom neměli myslet na to, co bolestného nás může potkat v budoucnosti, protože to je nedostatek důvěry.“ Jsme-li v rukou Otce, který nás bezmezně miluje, bude tomu tak, ať se stane cokoli; budeme schopni přenést se přes to, co nás může potkat, a tak či onak se v našem životě naplní jeho plán lásky a plnosti.

Oheň hořící uprostřed noci

25. Terezie žila nejsilnější a nejjistější víru uprostřed temné noci a zejména uprostřed temnoty Kalvárie. Její svědectví vyvrcholilo v posledních měsících jejího života, ve velké „zkoušce proti víře“, která začala o Velikonocích roku 1896. Ve svém vyprávění dává toto období zkoušky do přímé souvislosti s bolestnou realitou ateismu své doby. Poslední léta 19. století byla „zlatým věkem“ moderního ateismu jako filozofického a ideologického systému. Když napsala, že Ježíš dovolil, aby její duši „napadla nejhustší temnota“, evokovala tím temnotu ateismu a odmítnutí křesťanské víry. Ve spojení s Ježíšem, který na sebe vzal veškerou temnotu hříchu

světa, když chtěl pít z kalicha Umučení, Terezie sbírá v této mračné temnotě plody zoufalství a nicotné prázdnoty.

26. Temnota však nemůže přemoci Světlo: byla přemožena Tím, který přišel na svět jako Světlo (srv. *Jan* 12,46). Tereziino vyprávění odhaluje hrdinskou povahu její víry, její vítězství v duchovním boji s nejsilnějšími pokušeními. Cítila se být sestrou ateistů, seděla s nimi u stolu jako Ježíš, který seděl s hříšníky (srv. *Mt* 9,10–13). Přimlouvala se za ně a stále obnovovala svůj vlastní úkon víry v neustálém láskyplném společenství s Pánem: „Utíkám se ke svému Ježíši. Říkám mu, že jsem připravena prolít svou krev do poslední kapky, abych vyznala víru v existenci nebe. Říkám mu také, že jsem šťastná, že se z tohoto krásného nebe nemohu těšit na této zemi, aby On ho otevřel navěky ubohým nevěřícím.“

27. Spolu s vírou zakoušela Terezie hlubokou a bezmeznou důvěru v nekonečné Boží milosrdenství: „důvěru, která nás musí vést k Lásce“. I ve své temnotě žila naprostou důvěru dítěte, které beze strachu nachází útočiště v objetí svého otce a matky. Pro Terezii se jediný Bůh zjevuje především ve svém milosrdenství, které je klíčem k pochopení všeho ostatního, co o něm lze říci: „Mně Bůh udělil své *nekonečné milosrdenství* a skrze ně kontempluji a adoruji ostatní božské dokonalosti! Všechny tyto dokonalosti se mi zdají být prozářeny láskou, dokonce i jeho Spravedlnost (a ta snad ještě více než ostatní) se mi zdá být oděna láskou.“ To je jeden z nejdůležitějších Tereziiných postřehů, jeden z jejích hlavních přínosů celému Božímu lidu. Mimořádným způsobem vstoupila do hlubin Božího milosrdenství a čerpala z nich světlo své bezmezné naděje.

Nejpevnější naděje

28. Než Terezie vstoupila na Karmel, pocítila pozoruhodnou duchovní blízkost k jednomu z nejnešťastnějších lidí, zločinci Henrimu Pranzinimu, odsouzenému na smrt za trojnásobnou vraždu, za kterou se nekál. Dávala za něj sloužit mše a s naprostou důvěrou se modlila za jeho spásu. Byla přesvědčena, že ho tím stále více přibližuje Ježíšově Krvi, a opakovala Bohu, že si je jistá, že mu v poslední chvíli odpustí, „i kdyby šel na smrt bez zpovědi a jakýchkoli známek pokání“. Jako důvod své jistoty uvedla: „Tak velkou jsem měla důvěru v Ježíšovo nekonečné milosrdenství.“ Jak velké bylo její dojetí, když se dozvěděla, že Pranzini se po výstupu na popraviště „náhle, zachvácen vnuknutím, obrátil, uchopil krucifix, který mu kněz podával, a třikrát políbil svaté rány“. Tato intenzivní zkušenost naděje proti vší naději se pro ni ukázala jako zásadní: „Po této jedinečné milosti moje touha zachraňovat duše každým dnem roste.“

29. Terezie si byla vědoma tragické skutečnosti hříchu, přesto zůstávala neustále ponořená do Kristova tajemství a byla si jistá, že „kde se rozmnožil hřích, tam se ještě více rozhojnila milost“ (*Řím* 5,20). Hřích světa je nesmírný, ale ne nekonečný, zatímco milosrdná láska Vykupitele je skutečně nekonečná. Terezie svědčí o definitivním vítězství Ježíše skrze jeho umučení, smrt a vzkříšení nad všemi mocnostmi zla. Naplněna důvěrou se odvážíla žádat: „Ježíši, dovol mi zachránit velmi mnoho duší, ať dnes žádná duše není ztracena... Ježíši, odpusť mi, když řeknu něco, co bych říkat neměla. Chci ti jen udělat radost a potěšit tě.“ To nás dovede

k zamyšlení nad dalším aspektem tohoto závanu čerstvého vzduchu, kterým je poselství svaté Terezie od Dítěte Ježíše a Svaté Tváře.

(Apoštolská exhortace papeže Františka
k 150. výročí narození sv. Terezie od Dítěte Ježíše)

3. neděle adventní

„C'est la confiance“

- O důvěře v milosrdnou Boží lásku

III. Budu láskou

30. Lásku, která je „větší“ než víra a naděje, nikdy nepomine (srv. *1Kor 13,8–13*). Je to nejvyšší dar Ducha Svatého a „matka a kořen všech ctností“.

Milosrdenství jako osobní postoj lásky

31. *Dějiny duše* jsou svědectvím o milosrdenství, v němž nám Terezie nabízí komentář k Ježíšovu novému přikázání: „Abyste se navzájem milovali, jako jsem já miloval vás.“ (*Jan 15,12*) Ježíš žíznil po této odpovědi na svou lásku. Vskutku „neváhal žebrot o trochu vody u Samaritánky. Měl žízeň... Ale když řekl Dej mi napít, byla to láska od jeho ubohého stvoření, po které Stvořitel vesmíru žíznil. Žíznil po lásce“. Terezie si přála odpovědět na Ježíšovu lásku, nabídnout mu lásku výměnou za lásku.

32. Symbolika manželské lásky zdůrazňuje vzájemný dar ženicha a nevěsty. Terezie, inspirována *Písní písní (Pís 2,16)*, píše: „Myslím, že Srdce mého ženicha je jen moje, stejně jako to moje je jen jeho, a mluvím s ním pak v samotě tohoto rozkošného srdce k srdci a čekám, že jednou ho budu kontemplantovat tváří v tvář.“ Ačkoli nás Pán miluje společně jako lid, láska zároveň působí nanejvýš osobním způsobem: „od srdce k srdci“.

33. Terezie si byla naprosto jistá, že ji Ježíš miluje a že ji v době svého Umučení osobně znal: „Miloval mě a vydal sám sebe za mě.“ (*Gal 2,20*) Když rozjímala o Ježíši v jeho agónii, řekla mu: „Vidíš mě.“ Stejně tak řekla Dítěti Ježíši v náručí jeho Matky: „Svou malou rukou, která hladila Marii, jsi podepíral svět a dávals mu život. A již tehdy jsi na mě myslel.“ Stejně tak na začátku *Dějin duše* rozjímala o Ježíšově lásce ke každému, jako by byl jediný na světě.

34. Úkon lásky ve slovech „Ježíši, miluji tě“, který se pro Terezii stal stejně přirozený jako dýchání, je klíčem k jejímu chápání evangelia. S touto láskou se ponořila do všech tajemství Kristova života, stala se doslova jejich současnicí a zařadila se do evangelia spolu s Marií a Josefem, Marií Magdalénou a apoštoly. Spolu s nimi pronikla do hlubin lásky Ježíšova Srdce. Vezměme si jeden příklad: „Když vidím Magdalénu, jak předstupuje před početné hosty a slzami omývá nohy svého zbožňovaného Mistra, kterého se poprvé dotýká, cítím, že její srdce pochopilo propast lásky a milosrdenství Srdce Ježíšova, a ačkoli je hříšnice, toto Srdce lásky jí bylo nakloněno nejen odpustit, ale i obdařit ji požehnáním božské důvěrnosti, povznést ji k nejvyšším vrcholům kontempace.“

Největší láska ve svrchované jednoduchosti

35. Na konci *Dějin duše* nám Terezie předkládá svůj *úkon zasvěcení se jako zápalná oběť milosrdné Lásce dobrého Boha*. Jakmile se zcela odevzdala působení Ducha, přijala tiše a bez zvláštních divů hojně vylití živé vody – „řeky, nebo lépe řečeno oceány milostí, které zaplavily mou duši“. To je mystický život, který se i bez jakýchkoli mimořádných jevů nabízí všem věřícím jako každodenní zkušenost lásky.

36. Terezie žila lásku v maličkostech, v nejprostších věcech každodenního života a ve společnosti Panny Marie, od níž se naučila, že „milovat znamená dávat všechno. Znamená to darovat sebe sama“. Zatímco kazatelé v té době často oslavovali Mariinu vznešenost způsobem, který ji činil vzdálenou, Terezie ukázala, vycházejíc z evangelia, že Maria je v nebeském království největší, protože je nejmenší (srv. *Mt 18,4*), nejbližší Ježíši v jeho ponížení. Viděla, že zatímco apokryfy jsou plné pozoruhodných a úžasných činů, evangelia nám ukazují život pokorný a chudý, žitý v prostotě víry. Sám Ježíš chtěl, aby Maria byla příkladem duše, která ho hledá s prostou vírou. Maria byla první, kdo zakusila *malou cestu* v čisté víře a pokoře. V důsledku toho Terezie neváhala napsat:

„Matko plná milosti, vím, že v Nazaretě
žiješ v chudobě, nic víc nechceš.
Žádné nadšení, zázrak ani extáze
nezkrášlují tvůj život, ó Královno vyvolených!
Počet maličkých na zemi je opravdu veliký.
Mohou k tobě pozvednout oči, aniž by se zachvěli.
Touto obyčejnou cestou, nesrovnatelná Matko,
ráda kráčíš, abys je vedla do nebe.“

37. Terezie nám vypráví o některých okamžicích milosti, které prožívala uprostřed prostoty každodenního života, jako například o náhlém prozření, kterého se jí dostalo, když doprovázela nemocnou a poněkud popudlivou sestru. Přesto se tyto zkušenosti intenzivnější lásky projevovaly těmi nejobyčejnějšími způsoby. „Jedné zimní noci jsem jako obvykle vykonávala svou malou povinnost; bylo chladno a tma. Najednou jsem v dálce zaslechla harmonický zvuk hudebního nástroje. Představila jsem si dobře osvětlený salon, skvěle pozlacený, plný elegantně oblečených mladých dam, které spolu rozmlouvají a navzájem si vyměňují nejrůznější komplimenty a jiné světské zdvořilosti. Pak můj pohled padl na ubohou nemocnou, kterou jsem podpírala. Místo krásných tónů hudby jsem slyšela jen její občasnou stížnost a místo bohatého pozlacení jsem viděla jen cihly našeho strohého kláštera, v mihotavém světle sotva viditelné. Nemohu slovy vyjádřit, co se v mé duši odehrávalo; vím jen, že ji Pán ozářil paprsky pravdy, které natolik předčily temný lesk pozemských slavností, že jsem nemohla uvěřit svému štěstí. Ach! Nevyměnila bych těch deset minut, které jsem věnovala výkonu svého skromného úřadu milosrdné lásky, za to, abych se mohla tisíc let těšit ze světských slavností.“

V srdci církve

38. Od svaté Terezie z Ávily zdědila Terezie velkou lásku k církvi a dokázala proniknout do hlubin tohoto tajemství. Vidíme to na jejím objevu „srdce církve“. V dlouhé modlitbě k Ježíši, kterou napsala 8. září 1896, v den šestého výročí své řeholní profese, se svěřila Pánu, že se cítí být poháněna nesmírnou touhou, vášní pro evangelium, kterou žádné povolání samo o sobě nemůže uspokojit. A tak se při hledání svého „místa“ v církvi obrátila ke 12. a 13. kapitole prvního listu svatého Pavla Korintánům.

39. Ve 12. kapitole apoštol používá metaforu těla a jeho údů, aby vysvětlil, že církev zahrnuje velké množství hierarchicky uspořádaných charizmat. Tento popis však Terezii nestačil. Pokračovala v hledání a ve 13. kapitole si přečetla „hymnus na lásku“. Tam narazila na význačnou odpověď na svou otázku a napsala tyto památné řádky: „Když jsem uvažovala o mystickém těle církve, nepoznávala jsem se v žádném z údů, které popisuje svatý Pavel, nebo spíše jsem se toužila vidět v nich všech. Láska mi dala klíč k mému povolání. Pochopila jsem, že má-li církev tělo složené z různých údů, nemůže jí chybět ten nejpotřebnější a nejušlechtilejší ze všech, a pochopila jsem, že církev má Srdce a že toto Srdce hoří láskou. Pochopila jsem, že je to jediné láska, která nutí údy církve jednat, že kdyby Láska vymizela, apoštolové by nekázali evangelium a mučedníci by neprolévali svou krev. Pochopila jsem, že Láska zahrnuje všechna povolání, láska je všechno, zahrnuje všechny časy a místa... jedním slovem: je věčná! Pak jsem v přemíře své blouznivé radosti vykřikla: Ježíši, má Lásko... mé povolání, konečně jsem ho našla... mé povolání je Láska! Ano, našla jsem své místo v církvi a jsi to ty, můj Bože, kdo mi toto místo dal; v Srdci církve, mé Matky, budu láskou. Tak budu vším, a tím se můj sen uskuteční!“

40. Nebylo to srdce triumfalistické církve, ale milující, pokorné a milosrdné církve. Terezie se nikdy nestavěla nad ostatní, ale zaujala nejnižší místo spolu s Božím Synem, který se kvůli nám stal služebníkem a ponížil se, stal se poslušným až k smrti na kříži (srv. *Flp* 2,7–8).

41. Tento objev srdce církve je velkým zdrojem světla i pro nás dnes. Chrání nás před pohoršením nad omezeními a slabostmi církevní instituce s jejími stíny a hříchy a umožňuje nám vstoupit do „srdce církve hořícího láskou“, které vzplálo o Letnicích díky daru Ducha Svatého. Je to srdce, jehož oheň se znovu rozhořívá při každém našem skutku lásky. „Budu láskou.“ to byla Tereziina radikální volba, její definitivní syntéza a nejosobnější duchovní identita.

Děšť růží

42. Po staletích, kdy nesčetní světcí s velkou horlivostí a výmluvností vyjadřovali svou touhu „jít do nebe“, mohla svatá Terezie s naprostou upřímností přiznat: „V té době jsem prožívala velké vnitřní zkoušky všeho druhu, až jsem se sama sebe ptala, zda nebe skutečně existuje.“ Jindy zase řekla: „Když opěvuji nebeské štěstí a věčné vlastnictví Boha, necítím z toho žádnou radost, protože opěvuji prostě to, čemu

chci věřit.“ Co se stalo? Terezie více slyšela Boží výzvu, aby vnesla oheň do srdce církve, než aby myslela na své osobní štěstí.

43. Proměna, která se odehrála, jí umožnila od vroucí touhy po nebi přejít k neustálé, horoucí touze po dobru všech, která vyvrcholila jejím snem pokračovat ve svém poslání milovat Ježíše a učinit ho milovaným i v nebi. Jak napsala v jednom ze svých posledních dopisů: „Opravdu počítám s tím, že v nebi nezůstanu nečinná. Mou touhou je stále pracovat pro církev a pro duše.“ A právě v těchto svých posledních dnech řekla ještě jasněji: „Mé nebe uběhne na zemi, až do konce světa. Ano, chci strávit své nebe konáním dobra na zemi.“

44. Terezie těmito slovy vyjádřila svou přesvědčenou odpověď na mimořádný dar, který jí Pán udělil, na pozoruhodné světlo, které na ni Bůh vyléval. Tímto způsobem dospěla ke své konečné osobní syntéze evangelia, která začínala naprostou důvěrou a končila úplným odevzdáním se pro druhé. O plodnosti tohoto odevzdání nepochybovala: „Myslím na všechno dobré, co bych chtěla vykonat po své smrti.“ „Bůh by mi nedal touhu konat dobro na zemi po mé smrti, kdyby nechtěl, abych ji uskutečnila.“ „Bude to jako déšť růží.“

45. Kruh se uzavírá. „C'est la confiance.“ Je to důvěra, která nás přivádí k Lásce, a tím nás osvobozuje od strachu. Je to důvěra, která nám pomáhá přestat hledět na sebe, je to důvěra, která nám umožňuje vložit do Božích rukou to, co může vykonat jen on sám. To nám poskytuje nesmírný zdroj lásky a energie pro hledání dobra našich bratří a sester. A tak uprostřed utrpení svých posledních dnů mohla Terezie říci: „Spoléhám již jen na lásku.“ Nakonec se počítá jen láska. Důvěra dává rozkvést růžím a rozlévá je jako nesmírnou hojnost Boží lásky. Prosme tedy o takovou důvěru jako o bezplatný a vzácný dar milosti, aby se v našem životě otevřely cesty evangelia.

(Apoštolská exhortace papeže Františka
k 150. výročí narození sv. Terezie od Dítěte Ježíše)

4. neděle adventní

„C'est la confiance“

- O důvěře v milosrdnou Boží lásku

IV. V srdci evangelia

46. V *Evangelii gaudium* jsem vyzval k návratu ke svěžesti pramene, abychom zdůraznili to, co je podstatné a nezbytné. Nyní považuji za vhodné tuto výzvu znovu zopakovat a nově toto pozvání předložit.

Učitelka synteze

47. Tato exhortace o svaté Terezií mi umožňuje poznamenat, že v misijní církvi „se poselství musí soustředit na to podstatné, na to, co je nejkrásnější, nejvelkolepější, nejpřitažlivější a zároveň nejpotřebnější. Poselství se zjednodušuje, přičemž neztrácí nic ze své hloubky a pravdy, a stává se tak o to silnějším a přesvědčivějším“. Světlym jádrem tohoto poselství je „krása spásné Boží lásky, která se projevila v Ježíši Kristu, jenž zemřel a vstal z mrtvých“.

48. Ne všechno je stejně ústřední, protože mezi pravdami církve existuje určitý řád nebo hierarchie, a „to platí jak pro dogmata víry, tak pro celek církevního učení, včetně jejího morálního učení“. Středem křesťanské morálky je láska jako naše odpověď na bezpodmínečnou lásku Trojice. V důsledku toho jsou „skutky lásky zaměřené na bližního nejdokonalejším projevem vnitřní milosti Ducha“. Nakonec se počítá pouze láska.

49. Konkrétní přínos, který nám Terezie jako světice a učitelka církve nabízí, není analytický, jako například u svatého Tomáše Akvinského. Její přínos je spíše syntetický, neboť její genialita spočívá v tom, že nás vede k tomu, co je ústřední, podstatné a nepostradatelné. Svými slovy a osobní zkušeností ukazuje, že ačkoli je pravda, že všechna církevní učení a pravidla mají svůj význam, svou hodnotu a jasnost, některá jsou pro křesťanský život naléhavější a základnější. Právě tam Terezie zaměřila svůj pohled a své srdce.

50. Jako teologové, moralisté a duchovní spisovatelé, jako pastýři a věřící, ať už se nacházíme kdekoli, si musíme tento Tereziin vhled neustále osvojovat a vyvozovat z něj důsledky jak teoretické, tak praktické, doktrinární a pastorační, osobní i komunitní. K tomu potřebujeme odvahu a vnitřní svobodu.

51. Někdy se od této světice citují jen úryvky, které jsou druhotné nebo se zmiňují témata, která může mít společné s jakýmkoli jiným svatým: modlitba, oběť, eucharistická zbožnost a řada dalších krásných svědectví. Tímto způsobem bychom se však mohli ochudit o to, co je na jejím daru církvi specifické. Zapomínáme, že „každý světec je posláním, které Otec naplánoval tak, aby v určitém dějinném okamžiku odrážel a ztělesňoval určitý aspekt evangelia“. Vskutku, „abychom

rozpoznali slovo, které k nám Pán chce promluvit skrze některého ze svých světců, je třeba neustrnout na detailech. (...) To, o čem musíme uvažovat, je celek jeho života, celá jeho cesta růstu ve svatosti, odraz Ježíše Krista, který vyvstane, když pochopíme celkový význam osoby světce“. V případě svaté Terezie to platí o to více, že máme co do činění s „učitelkou syntézy“.

52. Z nebe na zem přetrvává aktualita svaté Terezie od Dítěte Ježíše a Svaté Tváře v celé velikosti její „malé velikosti“.

V době, která nás nabádá, abychom se soustředili na sebe a své zájmy, nám Terezie ukazuje, jak krásné je učinit svůj život darem.

V době, kdy jsou oslavovány ty nejpovrchnější potřeby a touhy, svědčí o radikalitě evangelia.

Ve věku individualismu nás nechává objevit hodnotu lásky, která se stává přímluvou za druhé.

V době, kdy jsou lidé posedlí velikostí a novými formami moci, nám ukazuje *malou cestu*.

V době, která zavrhuje tolik našich bratří a sester, nás učí kráse zájmu a odpovědnosti za druhého.

V době velké složitosti nám může pomoci znovu objevit důležitost prostoty, absolutní prvenství lásky, důvěry a odevzdanosti, a tak se přenést přes zákonické či moralistické smýšlení, které by křesťanský život naplnilo pravidly a předpisy a způsobilo ochladnutí radosti z evangelia.

V době lhostejnosti a sebestřednosti nás Terezie inspiruje k tomu, abychom byli misionářskými učedníky, uchvácenými přitažlivostí Ježíše a evangelia.

53. Století a půl po svém narození je Terezie v církvi, která je na cestě, v srdci Božího lidu, živější než kdy jindy. Doprovází nás na naší cestě a koná dobro na zemi, jak si to tolik přála. Nejkrásnějšími znameními její duchovní vitality jsou nespočetné „růže“, které Terezie stále rozsévá: milosti, které nám Bůh uděluje na její láskyplnou přímluvu, aby nás podporovaly na naší cestě životem.

Drahá svatá Terezie,

církev musí vyzařovat

barvu, vůni a radost evangelia.

Pošli nám své růže!

Pomoz nám, abychom měli důvěru jako ty

v nesmírnou Boží lásku k nám,

abychom každý den napodobovali

tvou „malou cestu“ svatosti.

Amen.

(Apoštolská exhortace papeže Františka
k 150. výročí narození sv. Terezie od Dítěte Ježíše)

Přídavek

Terezie je patronkou misií, ale nikdy nebyla na misiích: jak si to vysvětlit? Byla karmelitánskou řeholnicí a její život se nesl ve znamení nepatrnosti a slabosti: sama sebe nazývala „malým zrnkem písku“. Měla chatrné zdraví a zemřela v pouhých čtyřiaadvaceti letech. Ale ačkoli její tělo churavělo, její srdce bylo živé, misionářské. Ve svém „deníku“ vypráví, že toužila být misionářkou a že jí chtěla být nejen několik let, ale po celý život, vlastně až do konce světa. Terezie byla „duchovní sestrou“ několika misionářů: z kláštera je doprovázela svými dopisy, modlitbami a přinášela za ně neustálé oběti. Aniž by to bylo zjevné, přimlouvala se za misie jako motor, který ve skrytu dodává vozidlu sílu k pohybu vpřed. Často se však setkávala s nepochopením svých řeholních spolusester: dostávala od nich „více trní než růží“, ale vše přijímala s láskou, trpělivě a spolu s nemocí nabízela i své soudy a nepochopení. A dělala to s radostí a dělala to pro potřeby církve, aby, jak říkala, „se tyto růže sypaly na všechny lidi“, zvláště na ty nejbližší.

Ale teď si kladu otázku a můžeme se ptát, odkud se bere všechna tato horlivost, tato misionářská síla a radost z přimluvné modlitby? K pochopení nám pomohou dvě příhody, které se odehrály ještě před Tereziiným vstupem do kláštera. První se týká dne, který změnil její život (byl to jeden den, který změnil její život), Vánoce roku 1886, kdy Bůh učinil zázrak v jejím srdci. Terezii bude brzy čtrnáct let. Jako nejmladší dítě byla doma všemi hýčkána, ale nikoli rozmazlována. Po návratu z půlnoční mše se však jejímu velmi unavenému otci nechtělo účastnit se rozbalování dceřiných dárků a prohlásil: „Ještě že je to poslední rok!“, protože od patnácti let se už dárky nedostávaly. Terezii, která měla velmi citlivou povahu náchylnou k slzám, to ranilo, odešla do svého pokoje a rozplakala se. Rychle však potlačila slzy, sešla dolů a plná radosti se svého otce snažila rozveselit. Co se stalo? Oné noci, kdy se Ježíš z lásky učinil slabým, ona se stala silnou v duchu. Byl to skutečný zázrak: v několika okamžicích se vymanila z vězení svého sobectví a sebelítosti; a začala vnímat, že „láska vstupovala do jejího srdce a žádala si zapomenutí na sebe sama“ (srv. Rukopis A, 133–134). Od té chvíle obrátila svou horlivost k druhým, aby mohli najít Boha, a místo aby hledala útěchu pro sebe, dala si za úkol „utěšit Ježíše, [učinit] ho milovaným dušemi“, protože, jak poznamenala, „Ježíš je nemocný láskou a [...] nemoc lásky nelze vyléčit jinak než láskou“ (Dopis Marii Guérinové, červenec 1890). Zde je tedy cíl jejího každého dne: „učinit Ježíše milovaným“ (Dopis Célině, 15. října 1889), přimlouvat se, aby ho druzí milovali. Napsala: „Chtěla bych zachraňovat duše a zapomínat pro ně na sebe: chtěla bych je zachraňovat i po své smrti“ (Dopis otci Roullanovi, 19. března 1897). Několikrát pronesla: „Své nebe strávím konáním dobra na zemi“. To byla tedy první epizoda, která jí ve čtrnácti letech změnila život.

A tato její horlivost byla zaměřena především na hříšníky, na „vzdálené“. Ukazuje to druhá epizoda. Je zajímavá: Terezie se dozvídá o zločinci odsouzeném k smrti za hrozné zločiny, jmenoval se Enrico Pranzini, to jméno si zapisuje: byl shledán vinným z brutální vraždy tří lidí, má být popraven na gilotině, ale nechce přijmout útěchu víry. Terezie si ho bere k srdci a dělá vše, co může: všemožně se modlí za jeho obrácení, aby on, kterého s bratrským soucitem nazývá „ubohý nešťastník Pranzini“, projevil alespoň malé znamení pokání a udělal místo pro Boží milosrdenství, v němž Terezie slepě důvěřuje. Dochází k popravě. Druhý den se Terezie dočte v novinách, že Pranzini těsně předtím, než položí hlavu na popraviště, „se najednou, zachvácen náhlým vnuknutím, otočí, popadne krucifix, který mu kněz podával, a třikrát políbí svaté Ježíšovy rány“. Svěťice to komentuje: „Pak jeho duše odešla přijmout milosrdný rozsudek Toho, který prohlásil, že v nebi bude větší radost nad jediným hříšníkem, který činí pokání, než z devadesáti devíti spravedlivých, kteří pokání nepotřebují!“ (Rukopis A, 135).

Bratři a sestry, zde je síla přímluvy poháněná láskou, zde je motor misie. Misionáři, jejichž patronkou je Terezie, totiž nejsou jen ti, kdo ujdou dlouhou cestu, učí se nové jazyky, konají dobré skutky a umí hlásat; nikoli, misionářem je také každý, kdo žije jako nástroj Boží lásky tam, kde zrovna je; je to každý, kdo dělá všechno pro to, aby skrze jeho svědectví, modlitbu a přímluvu mohl projít Ježíš. A to je apoštolská horlivost, která, jak mějme vždy na paměti, nikdy nepůsobí skrze proselytismus – nikdy! – nebo nátlakem – nikdy! – ale přitažlivostí: víra se rodí přitažlivostí, člověk se nestává křesťanem proto, že by ho někdo nutil, nikoli, ale proto, že se ho dotýká láska. Církev spíše než mnohé prostředky, metody a struktury, které někdy odvádějí pozornost od toho podstatného, potřebuje srdce, jako bylo to Tereziino, srdce, která přitahují k lásce a přibližují nás k Bohu. A prosme tuto svěťici o milost překonat své sobectví a prosme o nadšení do přímluvné modlitby, o horlivost přimlouvav se, aby tato přitažlivost byla v lidech stále větší a aby Ježíš byl poznáván a milován.

(Katecheze papeže Františka o svaté Terezii od Dítěte Ježíše, 7.6.2023)